MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Nuorten tulevaisuuteen voivat vaikuttaa hyvin monet tahot - itse asiassa jokainen aikuinen voi miettiä, voinko tehdä jotain. **JÄLKIRUOKANEN SUOMEN KUVALEHDESSÄ**

Maataloustukien perusta liikkeessä

Suomen kesässä kuumin helle näyttää hetkeksi helpottavan, mutta maatalouspolitiikan valmistelussa sitä on luvassa läpi kesän.

Lähiviikkojen aikana Suomi joutuu piirtämään tiekartan siitä, kuinka EU:n yhteisen maatalouspolitiikan muutokset yhteensovitetaan suomalaiseen tuotantoon ja tukijärjestelmään.

Eurooppalaisen sovun puutteessa capin uuden ohjelmakauden alkua jouduttiin lykkäämään vuodella. EU-tason päätöksen vuosien 2015–2020 päälinjoista pitäisi syntyä kuluvan kuun lopussa.

Uuden ohjelmakauden alustavaa valmistelua on Suomessa tehty jo parin vuoden ajan. Päätösten lähestyessä tunnelma tiivistyy – kyse on kotimaisen maatalouden ja ruuan tulevaisuudesta.

EU-tason väännöissä on jo vakiintunut tapa muodostaa ensin kotimaassa tuottajajärjestöjen, hallituksen ja eduskunnan yhteinen linja, jota Suomi voi eurooppalaisissa pöydissä yhtenäisenä puolustaa. Yhteisen linjan merkitystä ei voi tälläkään kertaa vähätellä.

Uudistuva cap ja sen toimeenpano ohjaavat koko EU:n maataloustuotantoa. Suomelle vähintään yhtä merkittävää on, mitä muutospaineita uudistuksella on jäsensopimukseemme perustuviin kansallisiin tukiin.

Keskisen ja pohjoisen Suomen C-alueiden 142-tuki on luonteeltaan pysyvä. Etelä-Suomeen artiklan 141 perusteella maksettavasta tuesta on jälleen luvassa tiukat neuvottelut komission kanssa.

141-tukea maksetaan tällä hetkellä A- ja B-alueiden kotieläintuotannolle. Artikla koskee koko maata, ja sen perusteella Suomi voi hakea lupaa tuen maksulle, mikäli EU:n yhteinen maatalouspolitiikka aiheuttaa tuotannolle vakavia vaikeuksia.

Vakavia vaikeuksia suomalaisilla tiloilla on riittänyt 141-tuestakin huolimatta. Komissio on jokaisella neuvottelukierroksella pyrkinyt näivettämään artiklaa, mutta Suomen on edelleen välttämätöntä puolustaa sitä. Artikla 141 on Suomen maatalouden henkivakuutus.

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskisen (kok.) johdolla hallitus on aikeissa hakea 141-tuen jatkoa sika- ja siipikarjataloudelle. Capin muutokset eivät näillä näkymin helpota yksimahaisten ongelmia.

Viime viikon kannanottojen perusteella hallitus näyttää luottavan, että cap toisi jatkossa lisää EU:n rahoittamia, tuotantoon sidottuja tukia nauta- ja lammastiloille. Nautapuolella ne koskisivat sekä lihan että maidon tuotantoa.

Suomella on paljon puolustettavaa, kun EU linjaa tulevaa maatalouspolitiikkaansa.

Kuten ministeri Koskinen (MT 7.6.) toteaa, tämä kortti on katsottava. On kuitenkin epärealistista odottaa, että jokin uusi EU-rahoitteinen tuki korvaisi nykyisen kansallisen 141-tuen. Siksi myös 141-valmiudet on pidettävä korkealla neuvottelutavoitteissa.

On itse asiassa selvää, että kansallisten tukien tarve pysyy vähintään nykyisenä. Mihin cap-tuen lisäys voisi perustua, kun Suomelle ohjattava tuki on jo linjattu pienenemään 50 miljoonalla eurolla vuodessa?

Epävarmalla pohjalla olevat cap-odotukset koskevat myös maidontuotantoa, jota 2015 alkaen myllertää lisäksi tuotantokiintiöiden poistuminen. Suomen on välttämätöntä löytää tuleviin tukijärjestelmiin ratkaisut, jotka rohkaisevat edelleen investoimaan alalle.

Tämä vaatimus ei luonnollisestikaan koske pelkästään maidontuotantoa, vaan yhtäläisesti kaikkia tuotantosuuntia. Uusia yrittäjiä ja investointeja tarvitaan, mikäli Suomessa halutaan tulevaisuudessakin syödä kotimaista ruokaa.

Tuottajille lisähuolta aiheuttaa se, että hallitus on jo tinkimässä maaseudun kehittämisohjelmaan kuuluvaa maatalouden lfa-tukea noin 50 miljoonalla eurolla vuodessa. Pienimmät tilat eivät saisi tukea lainkaan.

Rytmin on muututtava. Hallituksen on syytä sitoutua koko painollaan puolustamaan suomalaista maataloutta. Brysseliin ei voi lähteä valmiiksi vesitetyin tavoittein.

> **Brysseliin ei voi lähteä valmiiksi vesitetyin tavoittein.**

VIERASYLIÖ

Koti syrjässä, mutta palvelut lähelle

”Saako sitä ihminen asua missä haluaa?” Tämä kysymys on noussut ajankohtaiseksi pohdittaessa julkisten palvelujen rakenteita, rahoitusta ja järjestämistapoja.

Ikääntyvässä Pohjois-Karjalassa moni syrjäkylässä asunut ikäihminen on ennakoinut mahdollista palveluntarvettaan ja muuttanut taajamaan.

Pitääkö elämän mennä näin? Pitääkö ikääntyvän jättää kotinsa voidakseen luottaa siihen, että saa palveluja tarvitessaan? Mistä meille on muodostunut käsitys, että syrjäkylällä asuvalle ei tarjota samoja palveluja kuin taajamassa? Mahtaako tosiaan ollakin jotain lausumattomia normeja siitä, kuinka kauas taajamista palveluja tarjotaan?

Monen koti ”väärässä paikassa”

Samalla kun meillä on tuntuma, että palveluja tarvitessaan niiden lähelle on muutettava, tavoitellaan ikäihmisten kotona asumisen jatkamista mahdollisimman pitkään. Onko siis kysymys siitä, että usein koti vain on väärässä paikassa?

Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa noin puolet yli 65-vuotiaista asuu taajamien ulkopuolella. Tulisiko heitäkin kannustaa siirtämään kotinsa taajamiin vai pystytäänkö löytämään uusia tapoja järjestää heille palvelut nykyisten asuinsijojen äärelle?

Ikäihmisten muuttaminen palvelujen perässä on suuri henkilökohtainen ratkaisu, johon usein liittyy muutoksia sosiaalisissa verkostoissa, arkielämän käytännöissä sekä mielen maisemassa. Nämä muutokset voivat pahimmillaan vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

> **Kysymys lähipalveluista on vahvasti eettinen ja ihmisoikeudellinen.**

Yksilöllisten vaikutusten lisäksi ikäihmisten muutto taajamiin tarkoittaa tietenkin tarvetta ikäihmisille soveltuvalle asuntokannalle sekä ikäihmisten tukemiselle uudessa elämäntilanteessa ja asuinympäristössä.

Tuntuisi siltä, että sekä yksilöllisten että yhteiskunnallisten voimavarojen näkökulmasta kestävämpiä ratkaisuja voitaisiin saada aikaan tukemalla ikäihmisten arkea ja hyvinvointia heidän omassa ympäristössään.

Moninainen arjen osallisuus

Tulevaisuuttaan suunnitellessaan ikäihmiset arvioivat mahdollisuuksiaan asua kotona myös elämäntilanteen muuttuessa. Esimerkiksi jos ajokorttia ei enää ole tai tarvitaankin palveluja. Samalla luodataan lausumattomia odotuksia siitä, miten ikääntyä oikein, ja minkälaisia palveluja on oikeus odottaa, mikäli asuu syrjäseudulla.

Ikäihmisten kotona asumista tukeviksi palveluiksi on perinteisesti mielletty sosiaali- ja terveyspalvelut. Arjen tarpeet ovat kuitenkin moninaisia, ja ne liittyvät kaikkiin elämänalueisiin. Apteekki- ja lääkärireissut ovat tärkeitä, mutta kulttuuripalvelutkin kuuluvat kaikille.

Asiointimahdollisuuksien lisäksi kysymys onkin myös osallistumismahdollisuuksista ja osallisuudesta yhteisöön ja yhteiskuntaan.

Niinpä syrjässä asuvan ikäihmisen arjen näkökulmasta joukkoliikenteen palvelujen kattavuudella ja joustavuudella on ratkaiseva merkitys. Verkkoyhteydet ovat tärkeitä sekä sosiaalisten merkitysten että asioinnin ja osallistumisen näkökulmista.

Lähipalvelu ihmisen lähelle

Lähipalvelut on tässä keskustelussa avainsana. Zitting ja Ilmarinen (2010) toteavat, että lähipalveluiden käsite on epäselvä.

Mitä on lähipalvelu maantieteen näkökulmasta? Milloin palvelu on lähipalvelu? Silloinko, kun ihminen asettuu palvelujen lähelle vai silloin kun palvelut tulevat ihmisen luokse? Mikä on riittävän lähellä, ja mikä on liian kaukana?

Tämä kysymys lähipalveluista on vahvasti myös eettinen ja ihmisoikeudellinen. Ihmisellä on oikeus asumiseen valitsemassaan paikassa, ja samalla ihmisellä on oikeus tarvittavaan hoivaan ja huolenpitoon.

> **Läheskään kaikille taajama-asuminen ei ole ollut unelma vaan ennakoivan huolen sanelema ratkaisu.**

Tedren ja Pulkkisen (2010) mukaan ikäihminen voi joutua tylyn valinnan eteen: kummasta oikeudesta hän on valmis luopumaan?

Itsemääräämineen ja valinnan vaihtoehdot ovat tärkeitä, mutta ovatko pohjoiskarjalaisen ikäihmisen asumisen valinnat aitoja. Läheskään kaikille taajama-asuminen ei ole ollut unelma vaan ennakoivan huolen sanelema ratkaisu.

Yhdenvertaisuus on hyvinvointivaltion luovuttamaton arvo, eikä palvelujen saanti saa edellyttää kodin jättämistä.

Nykyisessä hallitusohjelmassakin painotetaan julkisten palvelujen merkitystä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden takaajana. Samoin korostetaan harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien huomioimista sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisessa.

Tarvitaan uusia paikallisia ratkaisuja

Näiden lupausten lunastaminen edellyttää uudenlaisia palveluratkaisuja, joilla ylitetään välimatkojen ja syrjäisen sijainnin tuottamat palvelurailot. Kotiin tuotavien palvelujen tulee ulottua kaikkialle.

Uusia tapoja liikutella palveluja ja jalkauttaa työntekijöitä löytyy varmasti. Kilometrien laskemisen sijaan on tarpeen kysyä, minkälaisessa maisemassa ikäihminen on kotonaan.

Etäpalveluiden kehittämiseen meillä on teknologiaa, tarvitaan sen hyödyntämisen osaamista. Tätä on useissa hankkeissa kehitettykin, mutta toistaiseksi uusia ratkaisuja on otettu valitettavan vähän käyttöön arkityössä.

Voisimmeko löytää uusia tapoja yhdistää eri toimijoiden tahtoa, osaamista ja voimavaroja?

Julkiset kotiin tuotavat palvelut, yksityiset hoivayritykset ja paikalliset yhdistykset voisivat yhdessä mahdollistaa turvallisen elämän myös syrjäseuduilla. Uudet innovatiiviset ratkaisut syntyvät paikallisesti. Samalla ne tukevat alueen taloutta ja työllisyyttä.

Kehittämällä uusia palveluratkaisuja on mahdollista palauttaa ikäihmisten luottamus siihen, että palvelut järjestetään lähellä, eikä niiden perässä tarvitse muuttaa.

ARJA JÄMSÉN
TUULA KUKKONEN
Jämsén on yksikön johtaja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa. Kukkonen on Kareliaammattikorkeakoulun yliopettaja.

Osuustoimintapankki

Pankkikilpailu kiristyy, kun osuuskaupan S-Pankki ja Lähi-Tapiolan omistama Tapiola Pankki yhtyvät. Uusi pankki on vielä pikkutekijä henkilölainoissa, mutta sen potentiaalinen asiakaspohja on vahva. S-pankilla on myös valmiina koko maan kattava jakeluverkosto, mistä on melkoinen etu, vaikka pankkitoiminta onkin siirtynyt verkkoon.

Tapiolan ja S-ryhmän yhteistyölle löytyy aatteellinen pohja osuustoiminnasta. Silti keskinäisen vakuutusyhtiön ja osuuskaupan yhteistyö tyssäsi muutama vuosi sitten bonusasiassa. Nyt Tapiola ja S-ryhmä ovat kuitenkin löytäneet toisensa uudelleen.

S-ryhmällä on 2,3 miljoonaa jäsenasiakasta, mikä on merkittävä asiakaskunta myös uudelle pankille. S-Pankki pyrkii merkittäväksi rahoittajaksi sekä yritysrahoituksessa että yksityishenkilöiden raha-asioiden hoitajana. S-Pankki osti myös vain vähän aikaa sitten pankkiiriliike Fimin.

Tapiolan ja S-ryhmän liikeideat ovat pohjimmiltaan hyvin samanlaisia, molemmat ovat asiakasomisteisia eli osuustoiminnallisia yrityksiä. Tapiola on kilpaillut menestyksellisesti omalla konseptillaan. S-ryhmä on puolestaan noussut aallonpohjasta maan suurimmaksi vähittäistavaraketjuksi, jonka markkina-asema pistää jo kilpailuviranomaisenkin silmään.

Uudella pankilla onkin kaikki mahdollisuudet menestyä. Lähi-Tapiolan vakuutukset ja S-Pankin rahoituspalvelut voidaan myydä samasta paikasta. Asiakas voi kauppamatkallaan hoitaa paitsi ostokset, myös pankki- ja vakuutusasiansa yhdellä tiskillä.

S-Pankin lähtökohdat kilpailussa eivät ole huonot. Miten pankki menestyy kovassa seurassa, sen aika näyttää.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

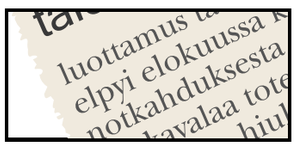

Pk-yritykset maksavat rahoituskriisistä

Helsingin Sanomat katsoo pienten ja keskikokoisten yritysten maksavan nyt hintaa siitä, että rahoituskriisit ovat ehkä vastaisuudessa harvinaisia ja pankit pysyvät pystyssä. *”Yritysten mielestä ne investoivat enemmän kuin mielellään, mutta pankkien lainamarginaalit ovat singahtaneet taivaisiin, hyvillekin reaalivakuuksille nyrpistellään eikä pienintäkään riskiä oteta. Yrittäjien mielestä tilanne on kärjistynyt kuluvan vuoden aikana.*

Lisääntynyt pankkisääntely ei ole ainoa syy yrityslainoituksen jähmeyteen. Vaisu talouskehitys jäytää yritysten tuloksia. Monilla on maksuhäiriöitä syyksi, että yritysten väliset maksuajat ovat pidentyneet. Pk-yritysten kassa ei kestä maksuissa hidastelua kuten suuryritysten.”

”Tämänhetkinen ennätyksellisen matala korkotaso ei ole siunaus pk-yrityksille, sillä se syö pankkien perusliiketoiminnan kannattavuutta ja tekee niistä entistä varovaisempia.”

Oppi-iän nosto motivoisi

Oppivelvollisuusiän nostaminen motivoisi nuoria jatkoopiskelemaan enemmän kuin nuorisotakuu, **Ilkka** Seinäjoella arvioi.
”Oppivelvollisuus täysi-ikäiseksi asti johtaisi ainakin siihen, että nuori päätyy jonnekin opiskelemaan peruskoulun jälkeen.

Tähän tähtää nuorisotakuukin, mutta asetelma on erilainen: nuorisotakuussa eri tahot huolehtivat yhdessä, ettei nuori putoa tyhjän päälle. Oppivelvollisuus on velvollisuus nuorelle itselleen, mikä osaltaan pakottaa hakeutumaan opintoihin tai oppisopimuskoulutukseen itse.

Nuorisotakuu ei automaattisesti motivoi opiskelemaan varsinkaan niitä, joista takuulla eniten yritetään ottaa koppia: kaikkein syrjäytyneimmistä nuorista. Se voi pahimmassa tapauksessa jopa passivoida.”

KOLUMNI: LAURA KYLMÄMAA

Kauas on pitkä matka

Suomi on pitkä maa. Kehitys, jossa palvelut ja työpaikat valuvat alaspäin kartalla, on kaikille tuttu. Keskittäminen suuriin kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin on nykypäivän trendi.

Miksi sitten pitää vastustaa kehitystä? Eikö voisi heittäytyä vain virran vietäväksi?

Vastaus jälkimmäiseen kysymykseen on jokaisen itsensä mietittävä.

Kaikki eivät nauti suurkaupungin sykkeestä. Joillekin esimerkiksi luonnon rauha ja tiivis kyläyhteisö ovat arvoja, jotka päihittävät kaupunkiasumisen edut. Esimerkkeinä jälkimmäisistä mieleeni tulevat kulttuuritapahtumat tai vaikkapa mahdollisuudet tietynlaisen työuran luomiselle.

Jokaisella on oikeus valita asuinpaikkansa vapaasti. Toisaalta perusoikeuksiin kuuluva ihmisten välinen tasa-arvo pitäisi pystyä takaamaan. Pystytäänkö keskittämisen aikakautena varmistamaan tasa-arvoisuus eri puolilla maata asuville?

Peruskoulun viimeisillä luokilla, kun tulevaisuuden pohtimien oli ajankohtaista ja muutto pois kotipaikkakunnalta oli monella edessä, koulukaverini jakautuivat karkeasti kahteen luokkaan.

> **Kuinka moni pääkaupunkiseudun kasvatti olisi valmis muuttamaan susirajan taakse töiden pariin?**

laura.kylmamaa@maaseuduntulevaisuus.fi

Toiset olivat täysin kyllästyneitä pienen kunnan puutteisiin, kuten harrastusmahdollisuuksien vähäisyyteen. Toisessa ääripäässä kaverit odottivat kauhulla muuttoa ammattiopintojen takia Rovaniemelle, jossa useammin kävelee vastaan outo ihminen kuin tuttu. Lähin naapurikin on yhtäkkiä useamman sadan metrin etäisyyden sijaan seinän takana ja toinen lattian alapuolella.

Rovaniemi ei yllä asukasluvultaan Suomen suurimpien kaupunkien kärkeen. Siellä asuu pyöreästi 60 000 ihmistä. Se on kuitenkin 15-kertainen oman kotikuntani asukaslukuun nähden. Kotikylääni verrattuna se on 300-kertainen.

Mikä kaupunkielämässä sitten ahdistaa? Siihenkin kysymykseen on monta vastausta. Monet eivät saa aikaansa kulumaan kaupungin tarjoamissa vapaa-ajanviettomahdollisuuksissa. Osa kokee kaupunkien olevan liian vilkkaita, meluisia ja stressaavia paikkoja.

Rovaniemi tarjoaa melko suppeat mahdollisuudet, jos haluaa kouluttautua korkeasti. Osa löytää opiskelupaikkansa Oulusta.

Moni siirtyy tuhannen kilometrin päähän hankkimaan osaamista, jota ei muualta Suomesta saa.

Esimerkiksi yliopistotasolla maataloutta voi opiskella Suomessa ainoastaan Helsingissä. Tämä on ristiriitaista jo sitäkin ajatellen, mihin maataloustuotanto on alueellisesti painottunut.

Toinen hyvä esimerkki on eläinlääkäreiden koulutus, myös ainoastaan Helsingissä.

Korkeakoulutuksen painottuminen pienelle alueelle lisää eriarvoisuutta. Jos kauempaa kotoisin oleva nuori ei halua muuttaa etelän suuriin kaupunkeihin opiskelemaan, heitetään hukkaan potentiaalia luoda tulevaisuuden kovia erityisosaajia.

Asian toisena puolena on myös se, kuinka moni pääkaupunkiseudulta kotoisin oleva ja siellä opintonsa suorittanut nuori aikuinen on valmis muuttamaan susirajan taakse töiden pariin. Tämä johtaa siihen, että maaseudun työpaikkoihin on vaikea löytää osaavia tekijöitä.

Raha on sotkemassa tasa-arvon toteutumista koulutuksessakin.

Huolestuttavinta on mielestäni se, että jo peruskoulun jälkeen lapset voivat olla hyvin eri viivalla. Paikkakunta ja vanhempien halukkuus tai mahdollisuus panostaa lapsensa koulutukseen eivät saisi vaikuttaa ainakaan vielä peruskoulun jälkeisiin opiskelumahdollisuuksiin.

Kaupungeissa asuvilla on keskimäärin suuremmat tulot kuin maaseudun asukkailla. Usein kielikylpypäiväkoteja ja tiettyyn oppiaineeseen painottuneita kouluja on vain asutuskeskittymissä. Koko maan kattavilla hyvillä tietotekniikkayhteyksillä paikkakunnan vaikutus tiedon saamiseen vähenee.

Lopuksi haluan rohkaista pienten ja syrjäisten kylien kasvatteja tavoittelemaan haaveitaan, vaikka se vaatisin muuttoa kauas läheisistä ja ystävistä.

Opiskeluaika on rajallinen ja menee ainakin omien kokemusteni perusteella siivillä. Se vain on vaatinut sopeutumista täysin erilaiseen ympäristöön. Lisäksi kannattaa muistaa, että asuinpaikka ei kerro mitään ihmisen luonteesta.

Vaikka tietäisi varmasti haluavansa asua tietyssä paikassa koko loppuelämänsä, kannattaa käydä tarkistamassa, mitä muuta maailmalla on annettavaa.

”Omhaan tulevaisuutheen voipii enniiten vaikuttaa omila valinnoila. Huohnoin mahollisuuksiin vetoaminen on tekosyy. Joittenki haahveitten totteuttaminen vain vaatii pörrön rohkeutta.”